

Стартапи та інноваційне підприємництво

УДК 004.9

О.Д. Звегінцова, І.О. Золотарьова, О.В. Щербаков

Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця, Харків

ІНТЕГРОВАНА ОЦІНКА СТАРТАП ПРОЕКТІВ

У статті розглядається питання оцінки стартап проектів, обґрунтовується необхідність цієї оцінки, наводяться існуючі способи оцінки стартап проектів, а також пропонується власний спосіб оцінки стартапів. При розгляданні існуючих способів оцінки стартап проектів, звертається увага на їх недоліки. У статті розглядаються два найбільш близьких по сукупності ознак способи оцінки стартапу, один з яких було обрано як прототип. Пропонований авторами спосіб оцінки стартап проекту базується на вже відомих, але враховує їх суттєві недоліки.

Ключові слова: стартап проект, оцінка стартапа, спосіб оцінки стартап проекту, показники ефективності стартапа, методи оцінки стартапа.

Вступ

Розробка стартап проектів широко поширена за кордоном. Такі проекти приносять чималі прибутки не тільки стартаперам та інвесторам, вони також підіймають рівень економіки у своїх країнах. В Україні стартап-рух лише набирає оберти. Оскільки важливість розвитку таких проектів стає очевидною, то також очевидно і те, що такі проекти потребують різноманітних систем підтримки, які б могли запропонувати безліч функціональних можливостей для оцінки ефективності стартапів. Оцінка стартапа потрібна як автору, так і інвестору адже для обох важливо дізнатися поточну ціну, капіталізацію, а також можливу ринкову вартість. При цьому важливо розуміти, що вартість самої ідеї на даному етапі дорівнює нулю. Винятки становлять лише випадки, коли ідея вже оформлена у вигляді ліцензії, авторського свідоцтва, патенту або іншого варіанту реєстрації інтелектуальної власності. Оцінюється виключно творчий потенціал автора проекту або команди, якщо він розроблявся декількома людьми, і підприємницька ініціатива. Особливо важливо для обох сторін грамотно оцінити ціну проекту, так як саме від цього показника залежить його прибутковість і життєвий потенціал [1].

Принцип оцінки стартапа полягає не в оцінці фінансового стану в даний момент, а в оцінці його майбутнього стану на подальших етапах реалізації з урахуванням усіх ризиків.

Відомі способи оцінки стартап проекту

Відомий спосіб оцінки індексу вартості запуску стартапів і основних характеристик стартапів на основі визначення індексів вартості запуску стартапів, який базується на розрахунку трьох основних типів індексів вартості [2]:

1. Середній індекс вартості запуску стартапа

$$Ist = \sum_{i=1}^n p/n,$$

де n – кількість стартапів, віднесених до сегментів, p – вартість запуску одного проекту.

2. Індекс вартості запуску стартапів в залежності від сегменту (ІКТ, біотехнології / life science, енергоефективність, інші промислові технології, сфера послуг, суміжні технології та інші інноваційні технології)

$$Isegm = \sum_{i=1}^n p_{segm}/n,$$

де n – кількість стартапів, віднесених до конкретного сегменту, p_{segm} – вартість запуску одного проекту в даному сегменті.

3. Індекс вартості запуску стартапів, що беруть участь у конкретних програмах / проектах

$$Irvc = \sum_{i=1}^n p_{rvc}/n,$$

де n – кількість стартапів, що беруть участь в програмах / проектах, p_{rvc} – вартість запуску одного проекту, який бере участь у програмах / проектах.

Недоліком цього способу є те, що при оцінці стартапа він не дозволяє проаналізувати такі параметри, та не враховує таких показників як конкурентоспроможність стартапа на ринку, він не дозволяє оцінити ринок збуту, спланувати витрати на створення проекту та не дає можливості скласти бізнес план.

Найбільш близьким по сукупності ознак до запропонованого технічним рішенням, обраним як прототип, є спосіб оцінки вартості стартапа за допомогою Excel-програми «Оцінка вартості стартапів / Start-up». Даний спосіб передбачає оцінку стартапа за такими показниками [3], як:

- вартість підприємства до і після інвестицій (Pre-, Post- Money):

$$S = R + D - M, \quad R = Sh * St,$$

де S – вартість компанії, R – ринкова капіталізація акцій, D – довгострокові боргові зобов'язання, M –

гроші та грошові еквіваленти, Sh – кількість акцій в обороті, St – поточна ринкова вартість;

- частка інвестора і засновників (у відсотках і акціях);
- два кола фінансування.

Для оцінки цих показників у програмі передбачено використання наступних методів: метод венчурного капіталу, метод «однієї третини», метод компонентів та метод середньої оцінки. Метод венчурного капіталу: використовує ціну частки участі інвестора при виході з підприємства (Exit-Price) і очікувану інвестором прибутковість на інвестиції, враховує початковий негативний вільний Cash Flow і ненадійність доходів дивідендів [4]. Метод «однієї третини»: спрощений метод розподілу часток між інвестором і засновниками. Метод компонентів: підсумовує різні, встановлені інвестором компоненти вартості підприємства [4]. Метод середньої оцінки: визначається зважена вартість стартапа по всіх трьох зазначених вище методах (найбільш об'єктивна оцінка).

Недоліком цього способу є те, що при оцінці стартапа він не дозволяє проаналізувати такі параметри, та не враховує таких показників як конкурентоспроможність стартапа на ринку, він не дозволяє оцінити ринок збуту, спланувати витрати на створення проекту та не дає можливості скласти бізнес план.

Удосконалений спосіб оцінки стартап проекту

В основу винаходу поставлена задача створення способу оцінки стартап-проекту з урахуванням оцінки таких показників, як конкурентоспроможність стартапа на ринку, оцінка ринку збуту, витрати на створення проекту, а також надання можливості скласти бізнес план. Сутність запропонованого способу оцінки вартості стартап-проекту полягає в можливості оцінити ринок збуту, конкурентоспроможність стартапа на ринку, витрати на створення проекту, а також надання можливості скласти бізнес план. Оцінка ринку збуту виконується шляхом заповнення на веб-сторінці таблиці, до якої заносяться дані про заплановані об'єми продажів, запланованим споживачам, на рік поквартально та помісячно.

Аналіз конкурентоспроможності проводиться шляхом заповнення на веб-сторінці таблиці інформації про конкурентів, які ранжуються відповідно до оцінок за технічними та економічними показниками, для яких необхідно заповнити матрицю рангів технічних та економічних показників, значення параметрів яких проставляє користувач. Розрахунок інтегрального показника відносної конкурентоспроможності (K) нового виробу по відношенню до виробу конкурента (аналога):

$$K = It/Ie ,$$

де It – індекс технічних параметрів, Ie – індекс технічних параметрів, $K > 1$ – новий виріб / послуга

перевершує виріб / послугу конкурента; $K < 1$ – поступається; $K = 1$ – знаходиться на одному рівні.

Планування витрат відбувається шляхом внесення до таблиці на веб сторінці даних про технологічні операції, час її виконання, їх вартість; необхідні матеріали, їх вартість та кількість. Далі автоматично виконується розрахунок витрат на оплату праці, матеріальні витрати, загальні витрати на розробку (матеріальні витрати, основна заробітна плата, додаткова заробітна плата, соціальні відрахування, накладні витрати, виробнича собівартість, невиробничі витрати), витрати на адаптацію.

Бізнес план створюється шляхом заповнення таблиці даними про постійні витрати, змінні витрати, прибуток, заплановану вартість, податки. Вираховується показник беззбитковості проекту, який визначається в одиницях продукції, в грошовому виразі або з урахуванням очікуваного розміру прибутку.

Висновки

Результатом дослідження є розробка способу, який у порівнянні з аналогами дає можливість зробити комплексну оцінку стартап проекту, а саме оцінити: його конкурентоспроможність на ринку, ринок на який планується вихід товару, витрати на створення та упровадження нового продукту. Також є можливість створення фінансового плану та визначення показника беззбитковості проекту.

Однак окрім наведеної оцінки, для багатьох інвесторів, «підвищувальним коефіцієнтом» до базової оцінки стартапа служать успішні виходи, раніше зроблені його засновником. Люблять венчурні капіталісти і так званий social proof – доказ, що не тільки вони повірили в стартап, але в нього, поряд з ними, вкладаються та інші досвідчені венчурні інвестори. Крім іншого, це показник того, що засновники – справжні підприємці, які, швидше за все, зможуть продати продукт стартапа своїм споживачам.

Список літератури

1. *Стартапи, огляди і статті, як купити або продати startup*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://startup-ru.ru/startup/link/otsenka-startapa-kakim-obrazom-i-dlya-tchego>.
2. *Вартість pre-money и post-money* [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://gaap.ru/articles/stoimost_pre_money_i_post_money.
3. *Excel-програма «Оцінка вартості стартапів / бізнеса»* [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://finance-dms.com/stable/start_up_bewertung.html.
4. *Excel-програма. Оцінка вартості стартапів / Start-up* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.finance-dms.com/index.php/ru/download-books-excel/excel-programm-finance/file/13-d7-excel-programm>.

Надійшла до редколегії 24.02.2015

Рецензент: д-р фіз.-мат. наук, проф. С.В. Смеляков, Харківський університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків.

ИНТЕГРИРОВАННАЯ ОЦЕНКА СТАРТАП ПРОЕКТОВ

О.Д. Звегинцова, И.А. Золотарева, А.В. Щербаков

В статье рассматривается вопрос оценки стартап проекта, обосновывается необходимость этой оценки, приводятся существующие способы оценки стартап проектов, а также предлагается собственный способ оценки стартапа. При рассмотрении существующих способов оценки стартап проектов обращено внимание на их недостатки. В статье рассматриваются два наиболее близких по совокупности признаков способа оценки стартапа, один из которых был выбран в качестве прототипа. Предлагаемый авторами метод оценки стартап проекта базируется на уже известных, но учитывает их существенные недостатки.

Ключевые слова: *стартап проект, оценка стартапа, способ оценки стартап проекта, показатели эффективности стартапа, методы оценки стартапа.*

INTEGRATED ASSESSMENT OF STARTUP PROJECTS

O.D. Zvehintsova, I.O. Zolotaryova, O.V. Shcherbakov

The article discusses the evaluation of a startup project, namely the need for this assessment, given the existing methods of estimating start-up projects, and offers its own method of estimating startup. When considering the existing methods of evaluation start-up projects, the author draws attention to their shortcomings. This article discusses two most similar set of features a method for evaluating a startup, one of which was chosen as a prototype. The proposed method for estimating start-up author of the project is based on the already well-known, but takes into account their significant drawbacks.

Keywords: *startup project, evaluation startup, way to evaluate a startup project, performance indicators startup, methods for estimating startup.*